

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Cap. IV. De quibusdam pactis, quæ solent apponi in sponsalibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

§. 11. Impedimenta, quibus contrahentes fore laborant, an vitient sponsalia?

1. **A**N Titius, & Berta consanguinei, antequam obtineant dispensationem, sint habiles ad contrahenda valide sponsalia? Quod est querere, an impedimentis dirimentibus affecti à validitate sponsalium repelluntur, sicuti repelluntur à validitate Matrimonii? Rursus, An Antonius Voto simplici Castitatis strictus, sit aptus ad eadem contrahenda: quod est querere, an impedimentis non dirimentibus laborantes, validè celebrent sponsalia?

2. Dico Primo, cum Averfa l. c. sect. 7. initio, esse probabilius, Titium prædictum cum Berta esse secundum præsentem statum inhabilem ad valorem sponsalium. Probatur, quia non potest validè se quis obligare ad illud, quod ponere ex se non potest; ergo, qui non valet propter impedimentum dirimens (quod certè ipse non potest ex se tollere) Matrimonium contrahere, nec promittere illud per sponsalia valebit.

Dixi (secundum præsentem statum), propter ea, quæ mox addam n. 5.

3. Dico Secundo, cum eodem ibidem & cum Sanch. lib. 1. de matr. d. 46. n. 3. prædictum Antonium non posse validè sponsalia, nec Matrimonium promittere. Ratio est, quia promissio etiam iurata faciendi rem malam non obligat, undè non est vera promissio, atque adeo, nec sponsalia. At Antonius Voto dicto ligatus, promitteret, per sponsalia violare Votum Castitatis: ergo: &c.

4. Hinc colligis, respectu sponsalium omnia impedimenta esse dirimentia, quia ex diversa via, altera explicata n. 2. altera n. 3. sponsalium promissio irrita redditur. Non sic quoad Matrimonium ipsum: nam dirimentia reddunt omnino nullum matrimonium, at solum impedimenta non irritant matrimonium, sed inducunt dumtaxat peccatum in contrahentibus. Et quidem huius secundi generis est dictum Votum simplex Castitatis, ut suo loco explicatum est, cum de impedimentis Matrimonii est disputatum.

5. Dico Tertio, cum G. Hurtad. disp. 1. de matr. diff. 21. initio, quæ hæcenus diximus, hoc est, non fieri ab his impeditis vera sponsalia, & peccati ea attentando, intelligi, si promissio referatur ad quodcunque tempus, quo durat impedimentum, vel etiam, ut colligo ex Sanch. l. 5. matr. d. 5. n. 26. si promissio ab impedito fiat, absolute, nam tunc promissio videtur referri ad quodcunque tempus. At dico, valida fieri, & (ut idem Sanch. n. 16. notat) etiam licita, si referantur ad tempus, quo cessabit impedimentum, ut si quis consanguineus sic promittat consanguineæ: *Nunc spondeo tibi futuras Nuptias, celebrandas post obrentam dispensationem*: quo pacto certè sensus est conditionatus, hoc modo: *Spondeo si Pontifex dispensaverit*. Ratio huius doctrinæ est, quia pro illo priori tempore viget inhabilitas, & impedimentum personæ, undè, & peccati radix, si pro illo tempore promittas, non verò pro posteriore.

6. Hæc autem vera sponsalia non sunt vera, pro tempore ante obrentam dispensationem, pro eo enim tempore, cum adhuc non sit posita conditio, deficit perfectus, & absolutus consensus, qui est omnino necessarius ad quæcumque contractum; sed sunt vera post conditionem adimpletam, puta post dispensationem impetratam; quia tunc si nihil obstat, purificata iam conditio, & absolutus, (saltem ex probabili sententia mox n. 9. dicenda) redditur consensus.

7. Hinc fit, ut antea, nec iudicatur impedimentum publicæ honestatis (ut habetur in Textu cap. 1. de spons. in 6. de qua re vide Sanch. l. c. n. 12. sine, & apud Dianam p. 11. r. 2. resol. 68. nec concedantur oscula, & amplexus Sponsis, ut ibidem n. 38. notat Sanch. quia pro illo tempore verè Sponsi non sunt.

8. Dices. At cur hæc oscula concessimus §. præced. n. 5. Sponsis impuberibus, seu certè supposuimus, ut etiam

cur diximus, in ipsi oriri impedimentum publicæ honestatis, cum tamen pro eo tempore sint inhabiles ad Matrimonium?

9. Respondeo Quia illi non sunt inhabiles ad sponsalia, etiam pro illo tempore, eos enim ad sponsalia mittunt Sacri Canones, ut ibi vidimus, & habentibus Sanch. l. 1. matr. disp. 16. n. 2. at impedimentum de quo loquitur, Ecclesia, nec ad Matrimonium, nec ad sponsalia.

Sponsalia invalida ob impedimentum, an indigent in consensu post dispensationem?

10. Inquires. Obrenta dispensatione, seu ante impedimento, statim ne sine alio novo consensu sine nova ratificatione, valida sunt dicta sponsalia, requiritur novus consensus, vel ratificatio?

11. Respondeo Celebris est de hac re, & vixit, & pius disputata questio. Alii cum Sanch. l. 5. matr. n. 24. & cum Palqualigo decif. 506. in unum evocant, requirunt novum consensum, seu ratificationem. Alii autem, sponsus, post impetratam dispensationem, non posse resiliire, quia, ea habita, statim consolidauntur absoluta evadunt sponsalia, atque adeo obligant, verò cum Sacra Rota multos citante apud Dian. in calce libri, decif. 2. requirunt novum consensum, ratificationem. Quare, si Sponsi nolent ratificare, possunt resiliire, quia antea per hos Auctores, erat in talibus modi sponsalia, cum fuerint inter inhabiles; ergo dispensationem debent iterum celebrari, ut huiusmodi: secus in sua invaliditate remanebant.

Utramque sententiam probabilem iudico, in casu fufius, cum de simili questione circa ipsum Matrimonium agemus, infra r. 4. de consensu c. 5. §. 4. n. 1. expōbitur.

CAPVT IV.

De quibusdam pactis, quæ solent apponi in sponsalibus.

1. **P**rimum pactum esse potest eiusmodi: *Sponsus recedat à Matrimonio, si ante nuptias cri cessantis, vel damni emergentis, quod alteri parti tueri ex recessu?*

Respondeo, hoc pactum esse legitimum: licet non est pœna appositæ sponsalibus, quam superius n. 1. rejecimus, sed debitum iustitiæ, & etiam, pacto potest refarciendum, quare, tamen videatur aliquantulum violari libertas Matrimonii, tamen cum id tribuitur in natura cuiuslibet contractus, atque adeo in contractibus sponsalium, nihil contra allatam responsum.

2. Secundum pactum. *Promittit, ut daretur cum patre, vel consanguineis tui, sub pœna solvendi totum aureos, curent ut in Matrimonium re ipsa contrahat.*

Respondeo, pactum esse legitimum, quia sic pœna & consanguinei solum obligantur, curare, ut sit Matrimonium; quod (si aliud non addatur, id est sine iniuria & violentia) fiat) curare possunt sine lesione libertatis, ad quod dumtaxat citandum, obligantur à promissione, ut notat Sanch. lib. 1. matr. disp. 30. n. 4.

3. Tertium pactum. *Si mecum contrahat Matrimonium, donabo tibi centum, secus nequaquam donabo.*

Respondeo cum necessaria distinctione. Si capitulum pactum apponitur causâ libidinis, idque coactus, illegitimum est, & reiiicitur à lege, l. Si ita stipulatus, h. de Verbo obligat. & alibi. Si verò (ut solet conveniunt inter) ad huc causa iusta, ut si fiat dotis nomine, vel pollicitationem nobilitatem, vel juventutem, vel pollicitationem, &c. legitimum est, & approbat C. de illis de rationem, de illis lege Sanch. l. c. disp. 33. & 34. ubi multa appositus, de illis lege Sanch. l. c. disp. 33. & 34. ubi multa habes de hoc pacto, quod etiam clarè exponit Callig. d. 1. de spons. p. 10. & 11.

4. Quartum pactum. *Tecum contraham si in cohabitare mecum in meo v.g. oppido, nec alio commigrare, promittas.* Quid si addatur, *sub pena solvendi centum?* Respondet, legitimum esse pactum, etiam si de habitatione perpetua, alioque teneri coniuges, sequuto Matrimonio, nam voluntarie acceptari potest & ex alio capite nullam continere iniustitiam. Ita Sanch. l. 1. i. matr. disp. 40. Pont. l. 12. c. 20. n. 8. Diana p. 3. tr. 4. ref. 212. Laym. l. 5. r. 10. p. 3. c. 2. n. 5. Castrop. l. c. p. 15. §. 2. n. 4. alique. Quare, si vir, v.g. nollet deinde pactum observare, non teneretur eum sequi uxor, & e contra. Penam autem illa solvenda erit, quia non est pena appositae pro sponsalibus adimplendis, quam supra reiecit, sed pro praedicta habitationis securitate. Ita Avers. q. 22. de matr. sect. 3. V. Octavo. Intelligitur autem semper, modo non addit rationabilis causa recedendi: puta sanitas, capitales inimicitiae, & similes, nam tunc cum non addit culpa, nec penam subire debet coniux recedens, & obligabitur alter cum sequi.

5. Hinc nascitur sequens difficultas. Petrus, & Beria sponsalia sine illo ejusmodi pacto contraxerunt, mox Petrus rogat, vel cogit Sponsam, ut secum abeat in aliam regionem: obligaturne Sponsa illum sequi? Respondeo, non obligari, & si Petrus discedat, solvi iuste, & licite sponsalia, etiam iurata à Sponsa possit, quia quamvis uxor, modo infra tract. 7. de oblig. c. 1. §. 1. explicando, obligetur sequi virum, non tamen Sponsa Sponsum. Ita Avers. q. 8. sect. 11. V. Quarto. Similiter Petrus verò peccabit, vel non peccabit, prout vera, & sufficiens causa illam excusabit, vel non excusabit ab ejusmodi discessu.

6. Sed quid iuris, si nullo ejusmodi precedente pacto, inearit Matrimonium, semperne coniuges mutuo se debent sequi alio commigrantes? Respondeo, de hac re infra dicam, tract. 7. de oblig. c. 1. §. 1. a n. 7.

CAPUT V.

De Dissolutione Sponsalium.

Ad octo capita reduco causas, ex quibus queri solet, an dissolvere sponsalia sine culpa quis possit, quas iam suis paragraphis explicandas aggredior.

PRIMA CAUSA.

§. I. Mutuus Consensus.

Inter puberes.

1. Sponsalia à puberibus contracta, etiam iurata, licite dissolvuntur mutuo, sed certe liberò, & non coacto consensu, quo uterque velit à sponsalibus discedere, idque etiam si in honorem Dei per votum illa fuerint iurata, ut si quis, voto addito, pauperem desponsaverit. Ratio est, quia semper intelligitur factum ejusmodi Votum sub conditione, si altera pars velit. Ita Sanctus Thomas, in 4. d. 27. art. 3. n. 5. & communiter.

2. Quare, si quis ex Sponsis, quamvis cum peccato, recedat à sponsalibus, poterit licite alter si velit, & ipse ex se, sine officio Iudicis, rescire. Ratio est, quia iam sic sponsalium dissolutio erit ex mutuo consensu, licite autem hic alter recedat, quia in Textu *L. Cum proponens C. De pactis*, merito dicitur, *Frangenti fidem servanda fides non est*.

3. Dicitur autem recessus à sponsalibus duplici modo exhiberi potest. Primo, explicitè, quando scilicet quis expressis verbis negat, velle ad matrimonium procedere, & de hoc dictum est haecenus. Potest Secundo implicite, & interpretativè, quando scilicet, ita se gerit Sponsus, ut facto ipso, sponsalia rescindere censetur, & certe e iam tunc poterit relictus abluere, & sic sponsalia dissolvere.

4. Hoc implicito modo recedit quis, vel ob nimiam dilationem, vel ob profectiorem in regionem aliam, de quibus sigillatim est differendum.

Pars III.

Quoad dilationem, qui differt inire matrimonium ultra terminum, qui fortè praefixus fuit (nam si praefixus non fuerit, dicam mox num. 6.) censetur à sponsalibus rescire. Id, quod, ut explicatius habeas, fac, sic contracta fuisse sponsalia; Spondemus intra annum inire matrimonium, elabatur autem annus, nec alter è Sponsis compareat ad Matrimonium celebrandum, inquiri, an statim primo die, immo prima hora post annum: iudicandus hic sit, plus iusto differre, atque adeo licitum sit alteri recedere, & sponsalia dissolvere?

5. Affirmativè respondet cum Sancto Thomas loc. cit. communis opinio, & colligitur ex Sacro Textu. *Ex c. Sicuri de sponsal.* ubi cum iubeatur quidam puniri, qui, relicto prioribus sponsalibus, evolavit ad aliud Matrimonium, additur, nisi forsan terminum praefixerit, nec pet eum steterit, quin ad praefixum terminum Matrimonium consummaverit. Quam decisionem adeo stricte excipit Coninch. disp. 23. dub. 6. n. 47. ut etiam si iustam causam alter habuerit differendi, adhuc doceat, alterum posse licite rescire, & dissolvere sponsalia. Verum nec illam communis opinionis doctrinam indistinctè recipiemus, nec haec stricte acceptioni acquiesceremus, putarem enim, Primo, duos, vel tres, seu certe paucos dies (ubi aliud incommodum non apparet) non afferre dilationem plus iusto, quia communiter (nisi aliud expressum ex pacto fuerit) praefixio ejusmodi termini in re nostra, ut in similibus commerciis humanis, non intelligitur cum tanto rigore, ut pauci dies contumacem hominem reddant. Putarem Secundo, contra Coninch. id multo magis esse, si addatur causa rationabilis differendi, tunc enim aequitas vult, ut relicto non sit adeo rigorosus, ut modicam dilationem habeat pro contumacia. Expensis ergo, damno, vel molestia, vel periculo incontinentiae alterius, ac necessitate, qua urgetur, qui differt, & similibus, iudicet prudens, an sit notabilis dilatio, & quidem in utroque foro. In dubio autem recurratur ad Iudicem modo mox dicendo n. 10.

6. Quod si terminus nullus praefixus (in quo casu, ut supra diximus, celebrandum est Matrimonium, quam primum sine magno incommodo potest, praesertim altero inquirente) difficilius est dissolvere, quantum temporis spatium sit expectandum, ut plus iusto longior existimetur dilatio.

7. Dico nihilominus pari modo, ac dictum est num. 5. sine id esse omnibus expensis diiudicandum, quare licet biennium non censetur nimium à lege, *L. Si Is. C. de Spons.* immo, nec *C. Si de Spons.* quinquennium, quia tunc fortasse ex circumstantiis eo tempore praesentibus ita iudicari potuit, tamen multo minus spatium regulariter sufficiens erit, quod ut dixi, à viro prudenti singula considerante decernatur. Lege Sanch. Layman, Rebelleum, Gutierrez, aliosque cit. à Castrop. disp. 1. de sponsal. p. 13.

8. Quoad profectiorem in regionem aliam. Qui ex Sponsis aliò commigrat, diuque abest à loco, ubi Matrimonium erat contrahendum, renunciare praesumitur, imò facto ipso renunciat sponsalibus, nam propterea alterum à promissione, etiam iurata, liberat: qui sic liberatus poterit ex se sine Iudicis officio, liberè, ad alias Nuptias se convertere.

9. Sed quanam temporis diuturnitas ad hoc sufficiat, ut nimirum profectio praedicta ita longa existimetur, ut contumaciam importet?

Respondeo. Lex Civilis, *L. 2. C. de Except.* significat, non sufficere minus triennio, & *L. 2. de spons.* non sufficere minus biennio: sed standum est Legi Canonicae. *C. de Illis spons.* & quidem in utroque foro, quae absolute concedit Sponsae, posse dissolvere sponsalia, quando alter Sponsus aliò se confert, his verbis: *De illis, qui promittunt se mulieres dulturos, & postea dimittunt terram, se in partes alias transferentes, & c. liberum erit mulieribus ad altera se vota transferre.*

10. Verum adhuc urgeo, & inquiri, quodnam tempus requiritur, ut terram quis dimisisse censetur? Respondeo, id, non alio modo, cognosci posse, quam ex iisdem

Q 3 vel